

TRAŽENJE BOGA U ŠKOLI SLUŽBE GOSPODNJE SVETOGA BENEDIKTA

Jozo Milanović

UDK: 271.2-788(2-534.3+159.947Bog)
Sv. Benedikt 27-789.2
27 789.2-428(2-534.3+2-58-2)
27-282.3:27-282.3-144.89
271.2-788:27-22
(37.064.2+37.015.3:159.955.6)
(27-31-144.894+27-31-185.53+27-31-475)27-318
2-528.5:27-312.7

Benediktinski samostan
Čokovac, Tkon
bratjozo@gmail.com

<https://doi.org/10.34075/cs.58.1s.12>
Prethodno priopćenje
Rad zaprimljen 5/2022

Sažetak

Monaški život nema svoje posebne svrhe. Ne određuje ga rad na nekom posebnom polju djelovanja, nego molitva i dosljednije traženje Boga. Za sv. Benedikta, pisca poznatoga Pravila za monahe, povlašteno mjesto traženja Boga je bratska zajednica. Od onih koji žele tražiti Boga u monaškoj zajednici Benedikt u svom Pravilu zahtijeva trostruku revnost: revnost za Djelo Božje, kako on zove Časoslov, za poslušnost i za služenje. Iako sveti bogotražitelj Benedikt ističe da je Djelo Božje prvi pokazatelj istinskoga traženja Boga, on liturgijskom molitvom želi sve prožeti i povezati; ne samo ostale molitve, nego i poslušnost i služenje. Članak je napisan prvenstveno na temelju Benediktova Pravila, u koje je nadahnuti Svetac utkao vlastito iskustvo pustinjačkoga i zajedničkoga života, a zatim i radova istaknutijih poznavatelja benediktinskoga monaštva. U prvom dijelu članka predstavljena je monaška zajednica kao "škola službe Gospodnje" u kojoj Benediktovi početnici postaju Kristovi učenici, a u drugom dijelu izlaže se što znači stvarno traženje Boga i koje revnosti istinski bogotražitelji moraju usvojiti. Na sažet način tumači se traženje Boga u molitvi i poslušno vršenje njegove volje u raznim službama zajedničkoga života.

Ključne riječi: *monaški život, sv. Benedikt, Pravilo sv. Benedikta, "škola službe Gospodnje", traženje Boga*

UVOD

Čovjek je po svojoj naravi bogotražitelj. Stvoren je na sliku svoga Stvoritelja i tu sličnost ne može izbrisati iz svoga srca. Traži Boga i dok luta, i dok ga niječe i dok se bori protiv njega. Otkuda mu ta neugasiva žeđ za Bogom? Crkva na to pitanje ovako odgovara: "Čežnja za Bogom upisana je čovjeku u srce, jer je od Boga i za Boga stvoren; Bog nikad ne prestaje čovjeka privlačiti k sebi, a čovjek će samo u Bogu pronaći istinu i blaženstvo za kojima neprekidno traga."¹

Temeljna je, dakle, istina o čovjeku da je od Boga i za Boga stvoren. Da je čovjek od Boga stvoren, Crkva ispovijeda u svom Vjeronjenu, a crkveni oci i sveci vjerno naučavaju. Navedimo, kao primjer, sv. Grgura iz Nise. Tumačeći biblijsku istinu o čovjeku koji je na sliku Božju stvoren (usp. Post 1,27), on tvrdi da čovjeka na bogotraženje stalno potiče njegova *syngeneia*, srodstvo s Bogom: "Bilo je potrebno da se u ljudsku narav umijesi stanovita srodnost s božanstvom da bi na taj način, po odgovarajućem, čeznula za onim što joj je srodno."² Stoga se može reći da sličnost i različitost Boga i čovjeka čine dinamiku istinskoga bogotraženja.

Čovjek je Božja slika, a Bog je čovjekova svrha. Da je čovjek za Boga stvoren, snažno svjedoči i sv. Augustin kada Bogu govori o čovjeku: "Ti ga potičeš da traži radost hvaleći tebe, jer si nas stvorio za sebe, i nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi."³

Božji poziv ne dolazi iz daljine ili visine, nego iz najveće blizine, jer "Riječ tijelom postade i nastani se među nama" (Iv 1,14). Boga traži onaj koga je Bog već našao, koga je Krist zahvatio, poput sv. Pavla (Fil 3,12-14).⁴ Biti kršćanin znači tražiti Boga po Isusu Kristu, po kome je on nas već našao.

A što je vlastito kršćanskim monasima? I oni traže Boga po Kristu, ali se trude da njihovo bogotraženje bude temeljitije i dosljednije. Grgur Veliki, monah koji je postao papa i napisao životopis sv. Benedikta,⁵ uz monaški život nije povezivao nijednu posebnu crkvenu službu. On naučava da se monah treba baviti samo Bogom i da

---

¹ Hrvatska biskupska konferencija, *Katekizam Katoličke Crkve* (dalje: KKC), Glas Koncila, Zagreb, 2016., br. 27.

² Grgur iz Nise, *Velika kateheza*, V. 4, Služba Božja, Makarska, 1982., 104.

³ Aurelije Augustin, *Ispovijesti*, 1,1,1, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1973., 7.

⁴ Usp. Giuseppe Turbessi, *Cercare Dio. Nell'ebraismo, nel mondo greco, nella patristica*, Edizioni Studium, Roma, 1980., 149-156.

⁵ Grgur Veliki, *Život i čudesa sv. Oca Benedikta. 2. knjiga "Dijaloga"*, Benediktinke Sv. Marije, Zadar, 2000.

je svim monasima, bili oni cenobiti ili eremiti, vlastito ostavljanje svijeta i traženje Boga.⁶ Ako se pak pitamo što je vlastito monahu koji živi po *Pravilu* sv. Benedikta,⁷ papa Franjo odgovara: "Sveti Benedikt, otac zapadnoga monaštva, ističe da je monah onaj koji traži Boga čitavog života i zahtijeva da se kod aspiranta za monaški život provjeri *si revera Deum quaerit*, da li stvarno traži Boga."⁸ Papa Benedikt XVI. nudi nam sličan odgovor: "Prva i nezaobilazna zadaća učenika sv. Benedikta jest iskreno traženje Boga."⁹

Pogledajmo ukratko kako to učenici sv. Benedikta iskreno traže Boga. Što o toj prvoj i nezaobilaznoj zadaći kaže Benediktovo *Pravilo*, monaško pravilo napisano za početnike?¹⁰ Gdje to početnici Boga traže? Kako ga traže?

1. BENEDIKTOVA ŠKOLA SLUŽBE GOSPODnje

Pri kraju Proslova, kao sažetak cijeloga svog Pravila, sv. Benedikt piše što on zapravo želi: "Stoga nam je, dakle, osnovati školu službe Gospodnje."¹¹ "Škola službe Gospodnje", u latinskom izvorniku *scola dominici servitii*, označava monašku zajednicu. Taj je

⁶ Usp. Robert Gillet, *Spiritualité et place du moine dans l'Église selon saint Grégoire le Grand*, u: *Théologie de la vie monastique. Études sur la Tradition patristique*, Aubier, Paris, 1961., 330.

⁷ Monaško pravilo, što ga je između 530. i 560. napisao sv. Benedikt (rođen 480.-490., preminuo 550.-560.), izvorno se zove *Regula monachorum* (*Pravilo monahā*), ali se najčešće navodi kao *Regula Benedicti* (=RB). Na hrvatskom jeziku uobičajen je naziv *Pravilo sv. Benedikta*, odnosno samo *Pravilo*, a ponekad se navodi i kao *Regula*. Ovdje slijedimo hrvatsko izdanje: *Pravilo sv. Benedikta*, Nard, Čokovac, 2012., 3. izdanje. Kritičko izdanje: Adalbert de Vogüé (ur.), *La Règle de saint Benoît*, Sources Chrétiennes 181-186, sv. I.-VI., Les Éditions du Cerf, Paris, 1971.-1972.

⁸ Papa Franjo, *Apostolska konstitucija Vultum Dei quaerere o ženskom kontemplativnom životu*, 29. lipnja 2016., Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica, Zagreb, 2016., br. 3.

⁹ Benedikt XVI., *Kateheza na općoj audijenciji*, Rim, 9. travnja 2008. http://www.vatican.va/content/benedict-xvi/hr/audiences/2008/documents/hf_ben-xvi_aud_20080409.html (12. 1. 2021.). Nekoliko mjeseci kasnije, govoreći svijetu kulture u Parizu, 12. rujna 2008., Benedikt XVI. će slično izjaviti: "Temeljni stav monahā bijaše *quaerere Deum* - dati se na traženje Boga", http://www.vatican.va/content/benedict-xvi/fr/speeches/2008/september/documents/hf_ben-xvi_spe_20080912_parigi-cultura.html (12. 1. 2021.).

¹⁰ Usp. RB 73,8: "Zato, tko god ti bio koji žuriš u nebesku domovinu, s Kristovom pomoću obdržavaj ovo skromno Pravilo zacrtano za početnike."

¹¹ RB Proslav 45.

naziv Benedikt preuzeo iz *Učiteljeva pravila*,¹² opširnoga monaškog pravila nepoznatog autora.

O kakvoj se školi radi? U starini je *scola* - često pisana i kao *schola* - imala bogato značenje. *Scola* je bila odvojeno i mirno mjesto gdje se radilo nešto plemenito i važno. To je mogla biti škola gdje se učilo, vojarna gdje se vježbalo ili radionica gdje se radilo. *Scola* je također označavala i skupinu učenika koji su zajedno učili, postrojbu vojnika koji su zajedno vojevali ili skupinu radnika koji su zajedno radili. Stoga nas *scola* podsjeća na poučljivost učenika, poslušnost vojnika i marljivost radnika. Da bi se takvo "školovanje" moglo u miru odvijati, bilo je potrebno od drugih se obveza osloboditi, u "školi" slobodno boraviti i smireno djelovati.¹³

Za bolje razumijevanje Benediktove "škole službe Gospodnje", potrebno je pogledati što o toj "školi" kaže Proslov "Učiteljeva pravila", što ga Benediktovo Pravilo većim dijelom slijedi. "Učiteljevo pravilo" počinje kratkim Proslovom, a zatim slijedi "Tema" u tri dijela: prispodoba o krsnom studencu, tumačenje Očenaša i komentar dvaju psalama. U zamišljenoj prispodobi o krsnom studencu "Učitelj" govori o krsnom preporođenju te poziva krštenike da ostave grješni svijet i prigrlje monaški život. Nakon prispodobe o krsnom studencu slijede kateheze o Očenašu i psalmima - Ps 34,12-18 i Ps 14,23-28 - upravo one kateheze koje su se u otačkom razdoblju držale katekumenima. Tri prva dijela "Učiteljeva pravila" Benedikt ukratko sažimlje, a komentar psalama prenosi gotovo nepromijenjen.

U "Učiteljevoj" prispodobi o krsnom studencu glas iz te žive vode ponavlja riječi Gospodnjega poziva. Najprije se navode riječi proroka Izaije: "O vi koji ste žedni dođite na vodu" (Iz 55,1). Slijedi poziv samoga Spasitelja: "Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti. Uzmite jaram moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim. Uistinu, jaram je moj sladak i breme moje lako" (Mt 11,28-30).¹⁴ Isusove riječi "učite se od mene" ključne su za razumijevanje "škole službe Gospodnje". Naime, *scola* se osniva da se odgovori na Isusov poziv: "Dođite k meni [...] učite se od mene." *Monasterium* je upravo takva *scola*. Budući da se pojam *monasterion* ne nalazi u Svetom Pismu,

---

¹² *Regula Magistri* (= RM). Kritičko izdanje: Adalbert de Vogüé (ur.), *La Règle du Maître*, Sources Chrétiennes 105-106, sv. I.-III., Les Éditions du Cerf, Paris, 1964.

¹³ Usp. Aquinata Böckmann, *Servire Cristo. In ascolto della Regola di san Benedetto*, Studia Anselmiana 149, Roma, 2010., 266-269.

¹⁴ RM, Prispodoba o krsnom studencu, 9-15 (De Vogüé, *La Règle du Maître*, sv. I., 296-298).

u monaštvu je *scola* postala važna i znakovita. “Ona upućuje i na poučljivost učenika, i na poslušnost vojnika i na djelovanje i podnošenje. S tim u vezi, dopušta nam da se sjetimo Kristove osobe s tri komplementarna značenja: učitelj koji poučava, poglavar koji zapovijeda i otkupitelj koji je na križu.”¹⁵

Sv. Benedikt sve to objedinjuje već na početku Proslava svo-
ga *Pravila*; prvo poziva da se poslušaju i vrše “pouke učitelja” (r. 1), a zatim i da se “naporom posluha” (r. 2) “vojuje Kristu Gospodinu, istinskom Kralju” (r. 3). Benediktu je jasno da vojevanje Kristu nije samo časno, nego i naporno. Ipak, za razliku od “Učiteljeva pravila”, Benedikt će monaha početnika koji želi postati Kristov učenik očinski hrabriti: “Nemoj se tada odmah prestrašiti i ostaviti put spase-
nja koji u početku ne može biti nego uzak” (r. 48). I sljedeći redak je vlastit Benediktu: “Ali napredujući u monaškom životu i vjeri srce nam se širi pa s neizrecivom slatkoćom ljubavi hrlimo putem zapovijedi Božjih” (r. 49). Iako ne navodi Isusove riječi “Dođite k meni... učite se od mene” iz Matejeva evanđelja, Benedikt snažnije od “Učitelja” ističe Kristov poziv i ohrabrenje. Naime, Krist učitelj obećava učenicima “spokoj dušama”, “jaram sladak” i “breme lako” (usp. Mt 11,29-30).

Kristov poziv da uzmemo njegov “slatki jaram” odjekuje u Benediktovim riječima o “slatkoći ljubavi”. Jaram je po sebi uzak, kao i “put spasenja” na početku, ali onima koji krotkost i poniznost uče od Krista srce se sve više širi. Oni koji su se dali Kristovim jarmom “ujarmiti” sve više uživaju “neizrecivu slatkoću ljubavi”. Onima koji su došli u “školu službe Gospodnje” da hrle putem zapovijedi Božjih (usp. Ps 119,32), sv. Benedikt nudi “jaram Pravila”¹⁶ - ne svoj jaram, nego onaj Kristov. Istina, “jaram Pravila” našu tvrdu šiju steže, ali nam zato srce širi. Monah koji je prošao svih dvanaest stupnjeva poniznosti postao je slobodan; ništa više ne čini iz straha, nego sve iz ljubavi prema Kristu.¹⁷ Sv. Augustin, koji i ovdje nadahnjuje sv. Benedikta, tumači da se preko Božjih zapovijedi ne hrli sa strahom koji steže, nego s ljubavlju koja širi.¹⁸

¹⁵ Adalbert de Vogüé, *La Règle de saint Benoît*, sv. VII., *Commentaire doctrinel et spirituel*, Les Éditions du Cerf, Paris, 1977., 59. De Vogüéov komentar Proslava Benediktova *Pravila*, kojega ovdje slijedim, naslovljen je “Le monastère et l’Église” (“Samostan i Crkva”), 27-74.

¹⁶ RB 58,16.

¹⁷ Usp. RB 7,67-70.

¹⁸ Aurelije Augustin, *Ennarationes in Psalmos*, Ps 118, Sermo X., 6., *Patrologia latina*, sv. XXXVII., 1527. Augustin to izlaže igrom riječi *dilectio, delectatio, dilatio*: “non timore poene angustemur, sed dilectione, et delectatione iustitiae

Posljednji redak Proslova Benediktova Pravila podsjeća Kristove učenike da nam je u Božjem nauku “do smrti ustrajati i u Kristovoj mucij trpljenjem sudjelovati, da u njegovu kraljevstvu zaslužimo i udjela imati”.¹⁹ Tako sv. Benedikt i na početku i na svršetku Proslova ističe nauku Krista učitelja i daje temeljno značenje “škole službe Gospodnje”. Doista, “škola” nam omogućuje da nađemo poveznicu “monaštva s Evandjeljem, monaški život s krštenjem, samostan s Crkvom”.²⁰

U kakvu odnosu stoji samostanska “škola službe Gospodnje” i cijela Crkva? Sv. Augustin naučava da je cijela Crkva “Kristova škola”²¹. Crkva je “kuća učenja” u kojoj sam Krist poučava. Katedra mu je u nebu, a škola na zemlji.²² No nije moguće sve Kristove učenike okupiti na istome mjestu. Stoga je potrebno, kako bi se od Krista što bolje učilo, da u Crkvi bude malih i uređenih škola. Takve bi škole trebale biti i monaški samostani, kako ističe opat Holzherr:

“Ako je samostan ‘Gospodinova škola’, tada njegovi članovi spadaju u *krug Gospodinovih učenika*. U taj krug spadaju Dvanaestorica (usp. Mt 10,1-4; 12,1-2), skupina koja je išla za njim (usp. Mt 8,21-22), ili oni koje je on poslao (usp. Lk 10,1). Broj ‘učenika’ bio je velik, (usp. Lk 6,17; Iv 6,60-61), štoviše, naposljetku se u Novome zavjetu svi vjernici nazivaju ‘učenicima’ (usp. Dj 6,1-7; 9,10-26). U samostanu se ne ostvaruje ništa drugo doli poziv koji važi za sve vjernike da uđu u krug učenika, samo na svjestan i temeljit način. - Prema riječima Pravila, ‘školu službe Gospodnje’ treba ‘osnovati’, ili ‘ustanoviti’. Sveto pismo predstavlja plan, ili obrise za to osnivanje. Samostan je jedno konkretno ostvarenje plana, a ne jedina ili oduvijek postojeća izvedba nacrtu. Pedagogija te škole ima dovesti do zdravog razvoja i do sazrijevanja pojedinca i zajednice.”²³

Učenje u “školi službe Gospodnje” odnosi se i na služenje. Naime, *scola* znači i službu, *servitium*. Kad *Pravilo* poziva na posluš-

---

dilatamur”. Više kod Adalbert de Vogüé, *La Règle de saint Benoît*, sv. IV., Les Éditions du Cerf, Paris, 1971., 91.

¹⁹ RB Proslov 50.

²⁰ Adalbert de Vogüé, *La Règle de saint Benoît*, sv. VII., *Commentaire doctrinel et spirituel*, 53.

²¹ Aurelije Augustin, *Sermo 177,2*, *Patrologia latina*, XXXVIII., 954: “Si advertamus, discimus aliquid quod proprium non habet nisi schola Christi”.

²² Aurelije Augustin, *De disciplina christiana*, 14: “Christus est qui docet; cathedram in caelo habet, ut paulo ante dixi. Schola ipsius in terra est, et schola ipsius corpus ipsius est”, *Patrologia latina*, XL., 678.

²³ Georg Holzherr, *Uvod u kršćanski život. Komentar Pravila sv. Benedikta*, Nard, Čokovac, 2018., 65.

nost one "kojima ništa nije draže od Krista",²⁴ odmah dodaje: "zbog svete službe što su je zavjetovali".²⁵ Dakle, čitav je monaški život sveta služba. Takva je služba liturgijska molitva,²⁶ ali i sva druga služenja u samostanu. U "školi službe Gospodnje" glavno se služenje iskazuje Gospodinu, jer se Kristu baš ništa ne smije pretpostaviti.²⁷ Ipak, imajući u vidu što sve Krist nama obećava i kakvim nas svojim darovima poslužuje, valja podsjetiti da je prvo značenje "službe Gospodnje", *dominici servitii*, doista služenje Gospodinovo. Krist Gospodin je među nama "kao onaj koji poslužuje" (Lk 22,27) i stoga je njegovo služenje nama uvijek prvo i glavno. Naše služenje njemu, što "služba Gospodnja" također znači, samo je slabi ljudski odgovor na njegovo božansko posluživanje.

"Škola" ima još jedno važno značenje. U njoj se školuje za vječni život. Cijelo je Benediktovo Pravilo eshatološki obilježeno. Bog traži one koji žele imati "istinski i vječni život",²⁸ a monahova želja i jest "u život vječni dospjeti"²⁹ i u Kristovu kraljevstvu "udjela imati".³⁰ Monah je pozvan "život vječni svom čežnjom duha žudjeti".³¹ U svemu ga "goni čežnja za vječnim životom",³² vjerujući da je "onima koji se Boga boje pripravljen vječni život".³³ Benediktov monah koji uči i služi u "školi službe Gospodnje" jest početnik, ali i Kristov nasljedovatelj koji žuri u nebesku domovinu.³⁴ Upravo s pogledom na nebesku domovinu može se razumjeti mjesto "škole" u zemaljskoj domovini. "Škola službe Gospodnje" je povlašteno mjesto gdje se, iščekujući život vječni, iskreno Boga traži.

Na kraju ovoga sažetog predstavljanja "škole službe Gospodnje" spomenimo što, prema Adalbertu de Vogüeu, o kršćanskom monaštvu složno naučavaju "Učitelj" i sv. Benedikt:

"Naši autori zamišljaju svoj samostan odvojen od svijeta kao jednostavnu posljednicu naučavanja Krista i njegovih apostola. Monaški fenomen, u njihovim očima, nije nimalo neki sveopći religiozni pokret koji bi izvorno bio neovisan o kršćanstvu, a

²⁴ RB 5,2.

²⁵ RB 5,3.

²⁶ Usp. RB 18,24.

²⁷ Usp. RB 72,11; 4,21.

²⁸ RB Proslov 17.

²⁹ RB Proslov 42.

³⁰ RB Proslov 50.

³¹ RB 4,46.

³² RB 5,10; usp. RB 5,3.

³³ RB 7,11.

³⁴ Usp. RB 73,8.

koga bi ovaj dobro ili loše preuzeo. Naprotiv, po njima monaško obraćenje odgovara čisto i jednostavno Evanđelju, samostan se ne vezuje ni za što drugo nego za krstionicu i škola službe Gospodnje ne može se usporediti ni s čim osim s Crkvom.”³⁵

2. U ŠKOLI SE BOGA TRAŽI STVARNO

Tražeci značenje “škole službe Gospodnje” našli smo važne smjernice za traženje Boga. Našli smo “školu” u kojoj Benediktovi početnici žele postati Kristovi učenici i prihvatiti “jaram Pravila” kao “slatki jaram” Isusa Krista. Našli smo one koji Boga traže, našli “školu” u kojoj ga traže, a sad potražimo i kako ga to oni traže.

Traženje Boga ima dva značenja.³⁶ Prvo je i glavno da Bog traži nas. On prvi traži svakoga od nas, uvijek i svugdje. Od Adama do nas danas Bog svakog čovjeka traži i doziva: “Gdje si?” (Post 3,9). Drugo značenje je da mi tražimo Boga, što je zapravo naš odgovor na njegovo traženje. Da je prvo traženje Božje, a da je naše traženje njega tek naš odgovor, nalazimo i u *Pravilu* sv. Benedikta. U poglavlju “O poniznosti”³⁷ naveden je psalamski redak: “Gospodin s nebesa gleda na sinove ljudske da vidi ima li tko razuman Boga da traži” (Ps 14,2). Spomenuto je naše traženje Boga, ali je prije istaknuto da Bog s nebesa gleda na nas, da on traži nas. U Proslovu čitamo da “Gospodin u mnoštvu ljudi dovikujući traži svoga radnika”.³⁸ Zašto Bog traži radnika? Da ga iskoristi? Ali kad smo to mi Gospodinu korisni? Biblijsku pozadinu Božjega traženja radnika nalazimo u prisposobi o Gospodaru vinograda (Mt 20,1-16) koji i radnicima posljednje ure daje cijeli denar. Nisu radnici koji su samo jednu uru radili bili korisni Gospodaru, nego je Gospodar bio koristan njima. To Benedikt jasno kaže u Proslovu, navodeći riječi Psalma 34,14-15:

Dok Gospodin u mnoštvu ljudi dovikujući traži svoga radnika, iznova kaže:

Tko je čovjek koji ljubi život i želi se dana naužiti dobrih?

Ako to čuvši ti odgovoriš: “Ja”, Bog će ti reći:

Želiš li imati istinski i vječni život,

onda jezik svoj oda zla suspreži i usne svoje od riječi prijevarnih.

*Zla se kloni i čini dobro, traži mir i za njim idi!*³⁹

---

³⁵ Adalbert de Vogüé, *La Règle de saint Benoît*, sv. VII., *Commentaire doctrinel et spirituel*, 71.

³⁶ U hrvatskom jeziku imenica “Bog” ima isti oblik u genitivu i akuzativu pa “traženje Boga” može značiti i Božje traženje nas i naše traženje njega.

³⁷ RB 7,27.

³⁸ RB Proslov 14.

³⁹ RB Proslov 14-17.

Bog, dakle, ne traži radnika da mu radnik nešto korisno uradi. Bog radnika traži da ga bogato nagradi. On želi da mi "ljubimo život" koji on daruje, da se želimo "naužiti dana dobrih", da želimo "istinski i vječni život". To je neprocjenjiva ljepota njegova dara, a ne vrijednost našega rada. Mi, dakako, trebamo sebe dobro pripremati kako bismo njegov dar mogli primati, "zla se kloniti i činiti dobro, tražiti mir i za njim ići". Tražimo mir čineći dobro, idemo za tim mirom da nađemo onoga koji je "Mir naš" (Ef 2,14).

Božje traženje mjerilo je našega traženja. Tu evanđeosku istinu Benedikt ističe kad opominje opata da se ne umori tražiti "zalutalu" braću: "Sa svom brižljivošću opat se mora skrbiti o braći koja su pogriješila",⁴⁰ i "mora ulagati mnogo truda te s pomnjom i zalaganjem sve brzo poduzeti da ne izgubi nijednu od ovaca koje su mu povjerene".⁴¹ A kad neki brat zaluta: "Neka se ugleda na blagi primjer Dobroga Pastira koji je ostavio devedeset i devet ovaca u gori i uputio se da potraži jednu izgubljenju."⁴² U traženju izgubljenih i liječenju bolesnih opatu se trebaju i braća pridružiti.⁴³ Osim toga, Benedikt opominje opata da ne smije zaboraviti komu pripadaju ovce koje on u samostanu čuva: "Opat mora znati da na pastira pada krivnja za sve što domaćin nađe da manjka na njegovim ovcama."⁴⁴

U traženju bolesne i zalutale braće ne smije se stati, jer Bog tako traži svakoga od nas da ne će odustati dok nas ne nađe (usp. Lk 15,4.8). Zapravo, naše traženje zalutale braće samo je očitovanje Božjega traženja. Ako Bog nas s toliko ljubavi traži da nikada ne će odustati, kakvo bi trebalo biti naše traženje njega? Zar povremeno i površno? Ne, nego stalno i stvarno. Zato Benedikt s pravom zahtijeva da se kod primanja novoga brata provjeri "traži li novak Boga stvarno".⁴⁵

Vrijeme u kome je sv. Benedikt živio i svoje Pravilo pisao bilo je nemirno i nesigurno. Bilo je to vrijeme ratova i pljački, siromaštva i gladi. Mnogi su htjeli pobjeći od nesigurnosti i neimaštine, a upravo su monaški samostani bili mjesta gdje se moglo živjeti mirnije i sigurnije. Bilo je razumljivo da siromašne treba primati i pomagati, ali je bilo potrebno kandidate za monaški život dobro provje-

⁴⁰ RB 27,1.

⁴¹ RB 27,5.

⁴² RB 27,8.

⁴³ Usp. RB 27,2-4; 28,4.

⁴⁴ RB 2,7.

⁴⁵ RB 58,7: *si revera Deum quaerit.*

ravati. Stoga je i Benedikt tražio da se dobro ispita nakana onih što kucaju na samostanska vrata. U poglavlju koje govori o svećenicima koji bi željeli biti u samostanu⁴⁶ Pravilo s razlogom donosi pitanje što ga je Isus postavio Judi: "Prijatelju, zašto si došao?" (Mt 26,50). Kao što nitko ne smije glumiti prijateljstvo s Isusom, tako se ne smije glumiti ni monaški život radi Isusa. Nakana mora biti iskrena, a traženje Boga po Kristu iznad svega: "Baš ništa neka se ne pretpostavlja Kristu."⁴⁷

Sv. Benedikt jasno navodi što sve treba provjeriti kod onoga koji dolazi da u samostanu Boga traži stvarno. "Stariji brat koji zna pridobiti duše [...] vrlo pozorno će motriti je li revan za Djelo Božje, za poslušnost, za poniženja."⁴⁸ Promotrimo ukratko ova tri važna pokazatelja stvarnog bogotraženja.

2.1. Djelo Božje

Djelo Božje (*Opus Dei*) je liturgijska molitva Časoslova. To je glavno djelo svakog učenika koji je došao u "školu službe Gospodnje" da nauči moliti. Sv. Benedikt zahtijeva da se "Djelu Božjem ništa ne pretpostavlja".⁴⁹ Liturgijom Časova monasi su slavili Boga sedam puta dnevno i jedan put noću.⁵⁰ Činili su to poslušni riječima psalma kojega su redovito molili: "O ponoći ustajem da te slavim [...] Sedam puta na dan tebe hvalim" (Ps 119,62.164). U Djelu Božjem je riječ Božja. Časoslov je molitva koja je uglavnom satkana od psalama i hvalospjevā. Monasi sv. Benedikta svakoga su tjedna molili cijeli psaltir. Psalmi su snažno i trajno oblikovali njihov molitveni život. Moleći psalme učili su što znači bogotraženje, traženje Boga koji prvi traži nas.

Djelo Božje, Časoslov, ali i druge liturgijske molitve, molile su se u bogomolji. Monaški kor je povlašteno mjesto traženja Boga. U knjigama Staroga Zavjeta izraz "tražiti lice Jahvino" značio je doći u Božji šator ili hram i tražiti od Gospodina zaštitu i pomoć. Takvo traženje često nalazimo u psalmima.⁵¹ U psalmima također nala-

---

⁴⁶ RB 60,7.

⁴⁷ RB 72,11.

⁴⁸ RB 58,6-7.

⁴⁹ RB 43,3.

⁵⁰ Usp. RB 16,3-4.

⁵¹ Usp. Giuseppe Segalla, "Quaerere Deum" nei Salmi, in: *Quaerere Deum. Atti della XXV settimana biblica*, Paideia, Brescia, 1980., 191-212. O "traženju lica Jahvina" u psalmima 24, 27 i 105 vidi 197-201.

zimo kratki i snažni izraz “tražiti Boga”, što redovito znači tražiti od Boga neku milost.⁵²

Kad govori o molitvenom traženju Boga, sv. Benedikt se posebno nadahnjuje spisima sv. Augustina, plodnoga pisca i neumornog bogotražitelja, koji nam iz vlastita iskustva svjedoči gdje se Boga traži i kako ga se nalazi. Tumačeći Ps 42-43, koji u slici žedne košute opisuje jadikovku prognanog levita, Augustin piše da se Boga najsigurnije traži dok se “korača u mnoštvu [...] k Domu Božjemu, uz radosno klicanje i hvalopojke, u povorci svečanaj” (Ps 42,5). “Korača u mnoštvu” tko živi u zajednici, k Bogu ide tko mu radosno kliče “u povorci svečanaj”. Bogotražitelj će najbolje Boga naći u bogoslužju Crkve, jer upravo tu najljepše odjekuje pjesma i svirka anđela i svetih.⁵³ Bogotraženje je najprije bogoslužjenje, bogoslužje. Ako je bogoslužje vrhunac i vrelo svega života Crkve,⁵⁴ onda je i liturgijsko bogotraženje vrhunac i vrelo svakoga bogotraženja.

Drugi dio *Katekizma Katoličke Crkve* govori o liturgiji i nosi naslov: “Slavlje kršćanskog otajstva”. “Slavlje” je ključna riječ za liturgiju. To se jasno očitivalo i u monaškoj liturgiji. Svaki dan se slavilo, svaki dan se Djelo Božje sedam puta molilo i mnoge njegove dijelove pjevalo. Benediktovi monasi su bili svjesni da je traženje Boga iznimno zahtjevno i da se njega mora tražiti svim srcem, ali činili su to u slavljeničkom ozračju. Tu istinu prepoznajemo u izvornom benediktinskom geslu, preuzetom iz Prve Petrove poslanice: “Da se u svemu slavi Bog” (1 Pt 4,11). Svaki psalam koji su u Časoslovu molili bio je slavljenički. Bez obzira o čemu psalam govorio, na kraju se uvijek molio “Slava Ocu”. Kad sv. Augustin tumači psalamske riječi: “Neka se raduje srce onih što traže Gospodina” (Ps 105,3), s pravom ističe da Psalmist ne kaže da se treba radovati srce onih koji su našli Gospodina, nego onih koji ga traže. Augustin tu tumači zašto se Bog traži: “[Bog] se traži da ga se nađe s još većom slatkoćom, nalazi se da ga se traži s još većim žarom.”⁵⁵

Lectio divina (*božansko čitanje*) također je molitveno traženje Boga. U Benediktovu Pravilu Djelo Božje redovito znači liturgijsku molitvu Časoslova, ali uključuje i druge liturgijske molitve, osobito euharistijsku. Sve te liturgijske molitve pripravlja i nastavlja *lectio*

⁵² Isto, 201-206.

⁵³ Usp. Aurelije Augustin, *Enarrationes in Psalmos*, Ps 41,8-9, Patrologia latina XXXVI., 8-9.

⁵⁴ Usp. Drugi vatikanski koncil, *Konstitucija o svetoj liturgiji ‘Sacrosanctum Concilium’*, br. 10, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., 15.

⁵⁵ Aurelije Augustin, *De Trinitate*, XV, 2,2, Patrologia latina, XLII., 1058.: “Nam et quaeritur ut inveniatur dulcius, et invenitur ut quaeratur avidius.”

divina. Kakva je to *lectio*? *Lectio* je doista najprije *divina*, božanska, potom i *humana*, ljudska. To lijepo ističe Drugi vatikanski sabor: "U svetim knjigama Otac nebeski s velikom ljubavlju dolazi u susret svojim sinovima i s njima razgovara."⁵⁶ U tom molitvenom razgovoru mi tražimo Očev govor, a on naš odgovor.

Taj se molitveni razgovor najčešće temeljio na nadahnutim riječima Svetoga Pisma. Za razliku od Časoslova, koji se u monaškim samostanima redovito slavio zajednički, *lectio divina* se češće obavljala zasebno. Iako su Časovi Djela Božjega za monahe cenobite bile redovite i uglavnom zajedničke molitve, ipak se ne smije umanjiti važnost koju je u molitvenom životu imala *lectio divina*. Za takvo molitveno čitanje riječi Božje Benediktovi monasi su svaki dan odvajali dva do tri sata.

Strelovite molitve (*meditatio*, *ruminatio*) dopunjuju molitveno traženje Boga. Preko dana, kad se nije slavilo Djelo Božje niti molila *lectio divina*, a to znači za vrijeme rada i drugih redovitih služenja, monasi su molili kratke molitve. Te kratke molitve imale su različite nazive, ali uvijek isto značenje: Boga se tražilo i slavilo u svemu. Nazivane su *meditatio* jer se u starini meditiralo tako da bi se ispod glasa ponavljali kratki molitveni zazivi. Zvale su se i *ruminatio*, to jest "preživljanje", jer su se preko dana te kratke molitve ponavljanjem "preživale" i "žvakale". Poznat nam je i naziv "strelovite molitve", budući da su se poput strijela odapinjale prema nebu.⁵⁷ Takve kratke molitve mogle su se moliti cijeloga dana, na svim mjestima i u svim služenjima. Bile su kratke, ali su se dugo ponavljale. Tim su molitvama bili prožeti svi oni svagdanji poslovi, obični i ručni, tako da su strelovite molitve postale važan pokazatelj trajnoga traženja Boga.

Što su to monasi meditirali i "preživali" preko dana? Bili su to kratki zazivi nadahnuti liturgijskim molitvama, osobito molitvom Časoslova, a najčešće su to bili biblijski tekstovi.⁵⁸ Kao primjer se može uzeti psalamski redak: "Bože, u pomoć mi priteci, / Gospodi-

---

⁵⁶ Drugi vatikanski koncil, *Dogmatska konstitucija o božanskoj objavi 'Dei Verbum'*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., br. 21.

⁵⁷ Usp. Aurelije Augustin, *Ep. 130 (Poslanica Probi)*, 10,20, *Patrologia latina*, CXXXIII., 501. Govoreći o moljenju egipatske braće, Augustin svjedoči da su oni svoje kratke molitve "brzo odapinjali" (*raptim quodammodo iaculatas*), što je glavni razlog da su se nazvale *iaculatoriae*, "strelovite".

⁵⁸ Usp. "Pravilo svetog Pahomija", u: *Redovnička pravila*. Vijeće franjevačkih zajednica i Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1985., 63,71-72: "Idući do svoje ćelije ili blagovaonice, neka svaki razmatra nešto iz Sv. pisma" (*Praecepta*, br. 28); "Tko na izlazu iz blagovaonice dijeli braći popratnicu, neka pri tome razmatra nešto iz Sv. pisma" (*Praecepta*, br. 37); "Kad [pekari] ujutro nose na ramenima naćve

ne, pohiti da mi pomogneš!” (Ps 70,2). Prema Benediktovu Pravilu ovaj se redak moli na početku svih dnevnih Časova⁵⁹ i kod preuzimanja tjednih službi.⁶⁰ Za ovaj redak kaže Kasijan da je svima potreban i u svim prigodama koristan.⁶¹ Kasiodor, suvremenik sv. Benedikta, svjedoči da su monasi ovom molitvom sve započinjali.⁶² Ono što su u bogomolji molili zajedno nadahnjivalo je i kratke molitve koje su molili zasebno, ponavljajući ih u svim prigodama svojih redovitih službi.

Iako se Djelo Božje kod svetoga Benedikta najprije odnosi na molitvu Časoslova, s pravom se može zaključiti da su monasi nastojali cijeli svoj dan, ali i jedan dio noći, provesti u molitvenom ozračju. Dobro su poznavali Sveto Pismo i pamtili su pozive na neprestano moljenje.⁶³ Rado su navodili poziv iz poslanice Solunjanima: “Bez prestanka molite” (1 Sol 5,17) i neumorno tražili odgovor na pitanje: “Kako je moguće bez prestanka moliti?” Monasima je posebno važan bio Isusov poziv: “Budni budite i u svako doba molite” (Lk 21,36). Znali su da Krist sve svoje učenike poziva na budnost i na trajnu molitvu, ali oni su nastojali što dosljednije odgovoriti na njegov poziv. Monaški bogotražitelji trudili su se tražiti Boga stalno i stvarno jer su smisao svoga života na zemlji prepoznavali u budnom i molitvenom iščekivanju života u nebu.

2.2. Poslušnost

Tko zaista traži Boga, mora biti revan i za poslušnost. Monah sv. Benedikta želi uvijek biti Bogu poslušan. Ipak, zbog molitve koja mu je u središtu života, na prvom mjestu mu je molitvena poslušnost. Poslušan je već na početku molitve kad ponizno moli: “Otvori, Gospodine, usne moje, / i usta će moja naviještati hvalu tvoju” (Ps 51,17). Osobito je poslušan dok moli Psalme i druge liturgijske molitve, što Benedikt XVI. ovako tumači:

---

s kruhom da ga ispeku u krušnoj peći, neka drže šutnju i razmatraju nešto iz Sv. pisma” (*Praecepta*, br. 116).

⁵⁹ Usp. RB 17,3; 18,1.

⁶⁰ Usp. RB 37,17.

⁶¹ Ivan Kasijan, *Conlationes*, 10,10. Kritičko izdanje: Adalbert de Vogüé (ur.), *Conférences, Sources Chrésiennes* 54, Les Éditions du Cerf, Paris, 1958., 86.

⁶² Usp. Aquinata Böckmann, *Servire Cristo*, 624.

⁶³ Usp. u Novom Zavjetu: “U molitvi ustrajte, bdijte u njoj u zahvaljivanju” (Kol 4,6); “U nadi budite radosni, u nevolji strpljivi, u molitvi postojani” (Rim 12,12); “U svemu - molitvom i prošnjom, sa zahvaljivanjem - očitujte svoje molbe Bogu” (Fil 4,6).

“Sveti Benedikt je u svomu Pravilu zapisao rečenicu: ‘Mens nostra concordet voci nostrae’ - naš duh mora biti u suglasju s našim glasom (RB 19,7). Redovito misao prethodi riječi, traži i oblikuje riječ. No u molitvi psalama, u liturgijskoj molitvi općenito, posve je obrnuto. Riječ, glas nas pretječe i naš duh se mora prilagoditi ovome glasu. Jer sami po sebi mi ljudi ne znamo ‘što da molimo kako treba’ (Rim 8,26) - predaleko smo od Boga, on je za nas odveć otajstven i velik. Stoga nam je Bog pritekao u pomoć: on sam nam predlaže riječi molitve i uči nas moliti; daje nam, po riječima molitava koje od njega dolaze, ići putem prema njemu i postupno ga upoznavati te, po molitvi s braćom i sestrama koje nam je darovao, približiti mu se.”⁶⁴

“Poslušaj” je prva riječ Pravila sv. Benedikta: “Poslušaj, o sinko, pouke učitelja i prikloni uho svoga srca.”⁶⁵ Tko Boga traži slušajući ga “uhom srca”, u bogotraženju se ne će umoriti. U takvu traženju moći će Božju volju prepoznati i u životu vršiti. Tko Boga traži zaista, sluša ga i srcem, i očima i ušima: “Otvorimo svoje oči božanstvenom svjetlu i pažljivim uhom poslušajmo opomene što nam ih božanski glas dan za danom dovikuje: ‘O da danas glas mu poslušate, ne budite srca tvrda!’”⁶⁶ Glas Gospodnji nam osobito snažno dovikuje riječima Svetoga Pisma. Upravo u biblijskim riječima prepoznajemo što znači tražiti Boga:

“U Bibliji Staroga zavjeta izraz ‘traženje Boga’ - vrlo čest - u načelu ne označava stremljenje razuma prema upoznavanju Božjega bitka, naravi i opstojnosti, nego radije srdačno prijanjanje ljudske volje uz volju Svemogućega, prijanjanje koje se prenosi u kultne prakse raznih vrsta i mnogostrukih religioznih značenja, osobito u ganutljivu molitvu i u potpuno predanje svetom zakonu i Božjoj volji.”⁶⁷

Tražiti Boga znači prionuti uz njegovu volju, znači slušati ga i poslušati. Istinsko slušanje Gospodina ne znači samo “uhom srca” njega slušati, nego također i svoje bližnje tjelesnim očima gledati i tjelesnim ušima slušati. Iz poštovanja prema Gospodinu slušamo i sve one koji nam u njegovo ime govore. To znači slušati Boga koji govori po opatu i braći, jer tjelesne oči samo njih vide i tjelesne uši samo njih čuju.

---

⁶⁴ Joseph Ratzinger/Benedikt XVI., *Isus iz Nazareta*, I., Verbum, Split, 2007., 143-144.

⁶⁵ RB Proslov 1.

⁶⁶ RB Proslov 9-10.

⁶⁷ Giuseppe Turbessi, *Cercare Dio*, 133.

Sv. Benedikt piše Pravilo za monahe cenobite, to jest za one “što žive u samostanu i vojuju pod pravilom i opatom”.⁶⁸ Monasi benediktinci žive zajedno, opslužuju Benediktovo Pravilo i slušaju svoga opata. Ali “opat ne smije ništa naučavati, određivati ni zapovijedati izvan onoga što je po Gospodnjoj zapovijedi”.⁶⁹ To znači da je monah u svemu poslušan opatu, koji je u svemu poslušan Gospodinu. U poglavlju o poslušnosti čitamo da poslušnost “dolikuje onima kojima ništa nije draže od Krista [...] i čim starješina nešto naredi, oni ne znaju ni za kakvo oklijevanje već to izvrše kao da je božanska zapovijed”.⁷⁰

Revnost za poslušnost zahtijeva i šutnju. U šutnji se razlučuje što je volja Božja koju želimo izvršiti, da nam se ne potkrade i vršenje svoje volje. Benedikt je svjestan koliko je samovolja opasna pa braću opominje da trebaju “vlastitu volju mrziti”.⁷¹ Osim vlastite samovolje, koja je najveća smetnja slušanju volje Božje, monah mora i “djela svijeta izbjegavati”.⁷² Monah je svijet ostavio upravo radi slušanja Boga. *Fuga mundi*, bijeg od svijeta, ne znači preziranje svijeta, nego odvajanje od svijeta i njegove zaglušujuće buke kako bi se Boga bolje slušalo i u tišini srca tražilo. U poglavlju o šutljivosti Benedikt poziva da se ne samo izbjegava zlo govorenje, nego i da “ponekad treba iz ljubavi prema šutljivosti odustati od dobrih razgovora”.⁷³ Naši razgovori mogu biti dobri, ali nikad nisu tako dobri kao Božji govori.

2.3. Služenja

Izraz *obprobria*, koji ovdje Benedikt koristi, nije lako prevesti. Točno je da se radi o poniženjima, kako stoji u hrvatskom prijevodu, ali se to odnosilo na ponizno služenje u onim službama koje su u samostanu bile najobičnije i najneuglednije, a koje su u svijetu bile najodbojnije. Za sv. Bazilija takva su služenja bili oni poslovi koji su za svjetovnjake bili ponižavajući.⁷⁴ Međutim, u samostani-

⁶⁸ RB 1,2.

⁶⁹ RB 2,4.

⁷⁰ RB 5,2.4.

⁷¹ RB 4,60.

⁷² RB 4,20.

⁷³ RB 6,2.

⁷⁴ Usp. Bazilije Veliki, “Opširna pravila”, 10. pitanje, u: *Redovnička pravila*, Vijeće franjevačkih zajednica i Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1985., 128: “A zajednički je element u svim kušnjama: je li pripravan na svako poniženje bez obzira na sramotu, tako da bi se laćao i najnižih poslova ukoliko razum prosudi da je korisna

ma su ta odbojna poniženja bila cjenjena, a za sv. Benedikta i jasan pokazatelj stvarnoga traženja Boga.

U monaškoj zajednici, upravo zato jer je zajednica, bilo je raznih služjenja. Bila su to svakodnevna služjenja braći u samostanu, ali također i gostima, kojih u samostanu nikad nije manjkalo.⁷⁵ Braći je trebalo kuhati, bolesne njegovati, goste primati, siromahe pomagati... Stoga je razumljivo da mnoga poglavlja Pravila sv. Benedikta govore o služenju. Služenja su osobito naglašena u poglavljima 31-41. U tim se poglavljima spominju dvije vrste služjenja.⁷⁶ Prvo služenje je službeno (latinski *ministrare*, grčki *diakonein*), nadahnu-to služenjem đakona u prvoj Crkvi (Dj 6,1-6) i odnosi se na samostanskog opskrbnika,⁷⁷ bolničara⁷⁸ i ostale služitelje u zajednici. Drugo služenje je međusobno (latinski *servire*, grčki *douleuein*), na koje je pozvan svaki član zajednice. Na međusobno služenje potiču mnogi biblijski tekstovi, a posebno je poticajan poziv iz poslanice Galaćanima: "Ljubavlju služite jedni drugima" (Gal 5,13).

Ipak, glavni primjer služjenja dao nam je Isus na Posljednjoj večeri (Iv 13,1-17). Nakon što je oprao noge učenicima, rekao je: "Primjer sam vam dao da i vi činite kao što ja vama učinih" (Iv 13,15). Stoga su se i monasi trudili da Isusov primjer što vjernije nasljeđuju. Kad govori o tjednoj službi u kuhinji, sv. Benedikt kaže: "Brat koji završava tjednu službu i onaj koji je započinje, svima operu noge."⁷⁹ U 53. poglavlju Pravila, koje govori o primanju gostiju, ovako čitamo: "Opat pruži gostima vode da operu ruke. On i cijela zajednica operu noge svim gostima. Kad im operu noge, govore ovaj redak: *Primili smo, Bože, milosrđe tvoje usred hrama tvogega.*"⁸⁰

Za benediktinske monahe, koji imaju zavjet stalnosti u zajednici,⁸¹ s pravom se može reći da traže Boga ondje gdje jesu, u braći s kojom jesu. Traže Boga "pipajući" ga u braći, potaknuti rije-

---

takva djelatnost. [...] Osobito onome koji se žuri da od sjajnijega života u svijetu stane kročiti poniznim putem u sličnosti s Gospodinom našim Isusom Kristom, treba zapovjediti i nešto što vanjski svijet smatra veoma ponizujućim: neka to on vrši, ali treba paziti da li se pri tome potpuno dokazuje kao Božji poslanik koji ne pozna nikakva ljudskog obzira."

⁷⁵ Usp. RB 53,16.

⁷⁶ Adalbert de Vogüé, *La Règle de saint Benoît*, sv. VII., *Commentaire doctrinel et spirituel*, 278-293.

⁷⁷ RB 31.

⁷⁸ RB 36.

⁷⁹ RB 35,9.

⁸⁰ RB 53,12-14. Navedeni psalamski redak je iz Ps 48,10.

⁸¹ Usp. RB 4,78: *stabilitas in congregatione*. Pogrješno je da imaju zavjet "stalnosti mjesta", *stabilitas loci*.

ćima Prve Ivanove poslanice: "Što razmotrimo i ruke naše opipaše o Riječi, Životu..." (1 Iv 1,1). Za poslušnoga i poniznoga monaha glavni mistični oblak u koji je trebao ući nije bio ni visoko ni daleko, nego vrlo nisko i vrlo blizu. Bio je to oblak prašine s bratovih nogu.

Revnost za Djelo Božje, za poslušnost i za poniženja, ta tri pokazatelja stvarnoga traženja Boga, sažeti su i u novijem geslu "Moli i radi". Geslo ne znači da monah bira što će moliti i što raditi. On traži Boga i njegovu volju. Moli molitve koje je Gospodin izabrao, a Crkva ih u Časoslovu rasporedila, radi ono što je u molitvi prepoznao da je upravo za njega izabrano. Traži Boga i moleći i radeći. U molitvi će Gospodina "uhom srca" slušati, u radu će bližnjima rukama služiti.

ZAKLJUČAK

Traženje Boga u *školi službe Gospodnje* teška je i trajna zadaća, ali ponizni Benediktov monah želi slijediti primjer nadahnutoga molitelja Psalma 119. Na početku toga dugačkog Psalma blaženima su nazvani oni koji hode po Zakonu Gospodnjem i "čitavim srcem njega traže" (usp. Ps 119,1-2). Je li Psalmist našao onoga koga je svim srcem tražio? Njegov odgovor naći ćemo na kraju Psalma; sveti molitelj se ne hvali da je Boga našao, nego skrušeno priznaje: "Ko ovca izgubljena ja zalutah, o potraži slugu svojega, jer zapovijedi tvoje ja ne zaboravih" (Ps 119,176). Poniznost koju je Psalmist naučio, nakon što je 175 psalamskih redaka izmolio, najbolji je znak da je Boga iskreno tražio.

Ipak, traženje Boga nije samo naporno i dugotrajno, nego nada sve zanosno i radosno. Bogotraženje je najozbiljnije kad postane životna igra, "igra skrivača" s Bogom koji nas traži i koga mi tražimo. Kako je zanimljivo "od zore" tražiti onoga koji nas svojom "desnicom drži" (usp. Ps 63,2.9)! Bog se tako čudesno skriva da pokraj nas stoji, tako se s nama igra da se i u nama skriva. Radi našega dobra Krist Kralj se dobro skriva i u našim bližnjima: skriva se u gladnima i žednima, u strancima i golima, u bolesnima i utamničenicima (usp. Mt 25,35-40); skriva se u kućama grješnikā (usp. Mt 9,10-11; Lk 19,5-6), na Golgoti između razbojnikā (usp. Mk 15,27). No nije nužno na Golgotu se penjati niti grješnike daleko tražiti. Grješnika se već u sebi nosi i u svom samostanu nalazi. Stoga se Krista najprije traži ondje gdje se živi. Igra bogotraženja, zbog vlastite izgubljenosti i Božjega traženja "izgubljenih ovaca", posebno je zanimljiva u sebi i u svojoj zajednici.

Traženje Boga pashalno je traženje. Istinskoga bogotraženja nema bez žrtvovanja, ali nema ni istinskoga žrtvovanja koje ne bi

vodilo do radosnoga bogonalaženja. Psalmist koji moli: "Neka kliču i nek se vesele u tebi svi koji te traže!" (Ps 70,5), za sebe kaže da je "bijedan i nevoljan" (Ps 70,6). Svi smo bijedni i nevoljni, ali ako Boga stvarno tražimo i vjerujemo da se on brine za nas (usp. Ps 70,6), uvijek imamo razloga za klicanje i radovanje. Psalmi i hvalospjevi često govore o muci i trpljenju, ali još češće o radosti i klicanju. Samo jedan psalamski redak četiri puta poziva na pjevanje: "Pjevajte Bogu, pjevajte, / pjevajte kralju našem, pjevajte!" (Ps 47,7). Dok se molio Časoslov, ti su pozivi odjekivali u monaškoj bogomolji i još više u srcima moliteljâ. Ti su isti pozivi usmjeravali raspjevane monahe na put radosnoga bogotraženja. Jer, Boga se traži stvarno kad je srce raspjevano. *Scola dominici servitii* zapravo je *scola cantorum*.

SEARCHING FOR GOD IN THE LORD'S SCHOOL OF SERVICE OF SAINT BENEDICT

Summary

Monastic life does not possess a purpose of its own. It is not determined by work in its own field of activity but by prayer and a more consistent search for God. For St. Benedict, the author of the well-known monastic Regula, the privileged place of searching for God is a community of brothers. St Benedict's Rule requires from those wishing to seek God in a monastic community a triple zeal: a zeal for the Work of God, for obedience and for serving. Although the holy God seeker Benedict emphasizes that the Work of God, as he calls the prayer of the Divine Office, is the first indicator of a true search for God, he wants to permeate and link everything with liturgical prayer; not only other prayers but also obedience and different ways of serving. The Rule stresses that God's will is sought in prayer, and obediently done in various kinds of serving present in communal living. In the first part of the article, based on St. Benedict's teaching and commentaries of the prominent experts on his Rule, a monastic community is described as a "School of the Lord's Service", in which one learns from Christ how to seek God and do his will. In the second part, a true search for God is presented and the triple zeal that God seekers have to possess is explained.

Key words: monastic life, St. Benedict, The Rule of St. Benedict, "School of the Lord's Service", search for God